

تفاوت ثبت روش دائمی و روش ادواری در حسابداری

مقدمه

موجودی کالا در تعیین و ارائه و وضعیت مالی و عملکرد مالی هر واحد تجاری با اهمیت می باشد. سیستم ثبت و نگهداری موجودی کالا به دو روش ثبت ادواری و دائمی صورت می گیرد. در روش دائمی هر یک از اقلام خرید و فروش در همان لحظه در حساب موجودی ها منعکس می شود. در صورتی که در روش ادواری در پایان دوره مالی، بعد از انجام شمارش کالا موجودی پایان دوره به ارزش کالاهای شمارش شده در حسابداری تغییر می نماید. در ادامه نحوه ثبت در [سیستم حسابداری](#) شرح داده میشود.

۱- ارزیابی موجودی کالا

روش ادواری: موجودی کالا و بهای آن در طی یک دوره در هیچ حسابی ثبت نمی گردد و در طول دوره مالی گردش ندارد و در پایان سال با شمارش کالا و ارزش گذاری (بر مبنای روش های [حسابداری بهای تمام شده](#)) به عنوان موجودی پایان دوره همان سال و موجودی اول دوره سال بعد در حساب و ترازنامه ثبت می گردد به عبارت دیگر مبلغ موجودی کالا در اول دوره حذف می گردد و مبلغ موجودی کالای پایان دوره در این حساب بدهکار می شود.

روش دائمی: موجودی کالا در هر فرایند خرید و فروش بدهکار و بستانکار می شود و بهای و مقدار آن در حساب موجودی ثبت می گردد. در حساب موجودی کالا در صورتی که موجودی افزایش یابد مانند خرید یا برگشت از فروش و یا کاهش آن بصورت فروش و برگشت از خرید در حساب ثبت می گردد و بنا براین بطور مستمر و دائمی گردش در دفاتر ثبت می گردد. مانده موجودی کالا در هر زمان مانده را بطور دقیق نشان می دهد.

برای مثال اگر کالایی برابر ۳۰ واحد باشد و بهای تمام شده آن ۱۰۰۰ ریال باشد و در طول یک ماه ۲۰ واحد از این کالا به قیمت ۱۲۰۰ ریال بفروش برسد ثبت آن به صورت زیر می باشد:

۱-۱- ثبت خرید

در سیستم ادواری و دائمی جهت خرید موجودی کالا ثبت بصورت زیر انجام می گردد:

• سیستم ادواری:

عنوان	بدهکار	بستانکار
خرید کالا	۳۰,۰۰۰	
وجه نقد		۳۰,۰۰۰

• سیستم دائمی :

حساب موجودی کالا: بدهکار
حساب صندوق/بانک/تنخواه/اسناد پرداختنی/حساب پرداختنی: بستانکار

عنوان	بدهکار	بستانکار
موجودی کالا	۳۰,۰۰۰	
وجوه نقد		۳۰,۰۰۰

۱-۲- ثبت فروش

• در سیستم دائمی:

حساب صندوق/بانک/تنخواه/اسناد دریافتنی/حساب دریافتنی: بدهکار

حساب فروش: بستانکار

حساب بهای تمام شده کالای فروش رفته: بدهکار

حساب موجودی کالا: بستانکار

عنوان	بدهکار	بستانکار
وجوه نقد	۲۴,۰۰۰	
فروش		۲۴,۰۰۰
*فروش ۲۰ واحد به بهای واحد ۱۲۰۰ ریال		
بهای تمام شده کالای فروش رفته	۲۰,۰۰۰	
موجودی کالا		۲۰,۰۰۰
*بهای تمام شده فروش رفته ۲۰ واحد کالا		

• در سیستم ادواری:

❖ ثبت فروش ۲۰ واحد کالا

عنوان	بدهکار	بستانکار
وجوه نقد	۳۰,۰۰۰	
فروش		۳۰,۰۰۰

در سیستم ادواری برای حساب تمام شده فروش رفته در طی سال سند صادر نمی گردد.

در پایان سال اسناد حسابداری مکمل زیر پس از قیمت گذاری اقلام شمارش شده به شرح زیر صادر می گردد. در صورتی که ۱۰ عدد موجودی اول دوره ۱,۰۰۰ ثبت گردد ثبت در پایان سال بصورت زیر انجام می گیرد:

❖ ثبت موجودی اول دوره به حساب خرید کالا:

عنوان	بدهکار	بستانکار
خرید کالا	۱۰,۰۰۰	
موجودی کالا		۱۰,۰۰۰

❖ ثبت بهای تمام شده فروش رفته و موجودی پایان دوره کالا از حساب خرید:

عنوان	بدهکار	بستانکار
بهای تمام شده فروش رفته	۲۰,۰۰۰	
موجودی کالا	۲۰,۰۰۰	
خرید کالا		۴۰,۰۰۰

بر اساس استاندارد حسابداری شماره ۶ بخش عمومی ، موجودی کالای پایان دوره باید در تاریخ ترازنامه بر اساس بهای تمام شده و خالص ارزش فروش در صورتهای مالی منعکس شود. حال در صورتی که بهای تمام شده موجودی ها با یکدیگر متفاوت باشند به یکی از روش های **fifo** و نرخ میانگین توسط **نرم افزار انبارداری** محاسبه می گردد و با خالص فروش (مخارج برآوردی تکمیل فروش و توزیع) مقایسه می گردد. حال ممکن است به هر دلیلی ارزش موجودی کالا کمتر از بهای تمام شده شود در صورتی که موقتی نباشد، برای نشان دادن زیان ارزش موجودی کالا کاهش داده می شود و در ترازنامه بیش از خالص فروش گزارش نمی شود. می توان از یک حساب کاهنده موجودی جهت ثبت زیان استفاده کرد.

۲- بررسی روشهای ارزیابی موجودی ها

۲-۱- روش FIFO (اولین ورودی-اولین خروجی)

در این روش گردش اقلام بهای تمام شده با گردش فیزیکی کالاهای موجود تطبیق دارد. اجرای این روش در موقعیتی که قیمت ها در حال افزایش هستند، سود ناخالص بیشتری نشان می دهد. بالطبع سود بیشتر به معنای مالیات بیشتر می باشد و در زمانی که درآمدهای جاری با اقلام بهای تمام شده قدیمی

مقایسه شوند سود کاذب نشان می دهد و در ادامه جهت تامین موجودی مجبور به خرید کالا با قیمت بالاتر می شود.

۲-۲- روش LIFO (آخرین ورودی-اولین خروجی)

در این روش در دوره افزایشی قیمت ها سود ناخالص کمتر حساب می شود و مالیات کمتری را به همراه دارد.

۲-۳- روش نرخ میانگین

این روش در سیستم های ارزیابی ادواری و دائمی بکار می رود و تمامی معایب دو روش فوق را دارا می باشد. در صورت اجرا این روش ها سود ناخالص و موجودیهای آخر دوره هیچ یک با قیمت های جاری یا قیمت های نزدیک به آن محاسبه نمی شود.

۳- نتیجه گیری

به طور معمول خرید و فروش فعالیت عمده و اصلی شرکت های تجاری و بازرگانی می باشد و بخش عمده دارایی آن ها را موجودی کالا تشکیل می دهد به همین دلیل دو روش دائمی و ادواری عنوان شده در بالا برای نگهداری موجودی به بنگاه های اقتصادی ارائه شده است. بطور خلاصه اگر بخواهیم جمع بندی کلی از مقاله داشته باشیم باید بگوییم در روش ادواری به دلیل اینکه در ثبت سند حسابداری، حساب موجودی کالا استفاده نمی شود امکان گزار شگیری لحظه ای موجودی کالا وجود ندارد و سیستم اطلاعات مربوط به موجودی های کالا در هر زمان در دسترس نمی باشد. این نوع سیستم در واحدهای تجاری که کالاهای نسبتاً ارزان می فروشند مورد استفاده قرار میگیرد. در این شرکت ها هزینه نگهداری سوابق موجودی کالا بیشتر از منافع است به همین دلیل یک شرکت حسابداری و یا حسابداران لازم است سالانه حداقل یکبار اقدام به شمارش فیزیکی موجودی کالا کنند تا میزان موجودی کالا را مشخص نمایند و در تهیه صورت های مالی از این مقادیر استفاده کنند. بنابراین در صورتیکه بخواهیم موجودی معرف ارزش کالای موجود در انبار باشد روش دائمی مناسبتر می باشد.